

EPOS o Gilgamešovi

- nejvýznamnější dílo akkadské /babylónsko-asyrské/ literatury a literatury starověkého Předního Východu

Idea: oslava přátelství a hrdinské odvahy, výraz úzkosti před konečností lidského života a touhy po dosažení nesmrtelnosti

Téma- Hlavní hrdina král Gilgameš hledá odpověď na otázku smyslu života, který nachází v činech, které přetrvávají lidskou existenci, která je smrtelná.

Charakteristika:

- pomocí klínového písma zachycený na 12 tabulkách
- psaný v akkadštině asi 1700 př. n. l.
- autor neznámý
- hrdinský epos

Obsah:

Gilgameš byl synem bohyně Ninsun a krále Lugalbandy. Tento vládce města Uruku utlačoval své poddané tak, že jejich nářek dolehl až k uším bohů. Ti se rozhodli, že stvoří divokého člověka Enkidua, který Gilgameše pokoří, ale vše dopadne jinak. **Gilgameš se s Enkiduem spřátelí a společně se oba vrhají do různých dobrodružství.** Zabijí netvora Chuvavu, vykácí jeho cedrový les a zabijí nebeského býka, kterého na Uruk seslala bohyně Ištar, protože Gilgameš neopětoval její lásku. Tato tažení doprovázejí různé věštecké sny. V jednom z nich se Enkiduovi zdá, že bude za své činy potrestán smrtí. Enkidu opravdu umírá a zdrcený Gilgameš truchlí nad smrtí nejlepšího přítele. **Náhle si uvědomuje, že i on je smrtelný, a proto se vydává na dlouhou cestu za Utanapištimem, který přežil potopu světa a získal od bohů nesmrtelnost.** Gilgameš musí projít řadou zkoušek. Vstupuje do horské brány, kterou hlídají podivné bytosti – napůl lidé a napůl škorpióni. Následuje dlouhá cesta v strašlivé temnotě. Potom se setkává s božskou šenkýřkou Siduri, která mu radí, aby se hlavně veselil a hodně jedl, ale i v této zkoušce obstojí. Navštíví Utanapištimova lodivoda a oba se vydávají na voru přes vody smrti. Už už je Gilgameš u cíle. Nesmrtelnost je na dosah ruky. Bohužel ale poslední úkol nesplní. Nevydrží být vzhůru 6 dní a nocí, a když mu dá Utanapištim (toto jméno by se dalo přeložit jako Nalezl život) ještě jednu šanci, opět selže. **Gilgameš ze dna moře vyloví rostlinu nesmrtelnosti, jejíž jméno zní „Mladým stává se stařec“, ale tu mu ukradne had.** A tak se smutný Gilgameš vrací zpět do Uruku. Jeho příběh končí tam, kde začal – král obhlídí nádherné hradby, kterými dal obehnat své město.

UKÁZKA TEXTU:

Sotva se ukázal první třpyt jitra,
Gilgameš na svého přítele zvolal:
„Enkidu, příteli můj, tvá matka, gazela,
otec tvůj, divoký osel, zplodili tebe.
Čtyři divoké oslice svým mlékem tě vychovaly
a dobytek se všemi pastvinami seznámil tebe.
Ať Enkiduovy cesty až k cedrovému lesu
oplakávají tě a neutiší se v noci ani ve dne,

at' oplakávají tě starší rozlehlého města Uruku hrazeného,
kteří nám žehnali zvednutou rukou.
At' oplakávají tebe muži z pohoří a hor,
po nichž jsme kdysi oba chodili spolu.
At' oplakávají tě nivy a nařikají jako tvá matka,
at' oplakávají tě cedry a přinášejí ti olej,
cedry, které jsme káceli v našem hněvu.
At' pláče nad tebou medvěd, hyena, pardál, tygr i gepard,
lev, divoký býk, srna i kozorožec a všechna zvěř polní!
At' pláče nad tebou bystrina Ulai, po jejíchž březích jsme se procházeli,
at' pláče nad tebou svatý Eufkrat,
u něhož jsme čerpali do měchu vodu.
At' oplakávají tě muži Uruku širokého, hrazeného,
ti, kteří spatřili, jak jsme skolili nebeského býka,
at' oplakává tě oráč
a dobré město pozvedne tvé jméno,
at' oplakává tě ten,
jenž obilí připravil pro ústa tvá,
at' oplakává tě ten,
jenž položil máslo na tvé údy,
at' oplakává tě ten,
jenž napojil vínem tvá ústa.
Nevěstka at' tě oplakává...,
olejem ses pomazal a příjemné ti to bylo.
At' oplakávají tě...,
v domě příbuzenstva ti prstenec dali.
At' oplakávají tě...,
at' bratří jak pro sestry nad tebou pláčí,
at' si pro tebe rvou svůj vlas!
...Enkidu, tvá matka i otec tvůj jsou v jeho stepi."

- **Epos o Gilgamešovi**, přel. L. Matouš, Mladá fronta, Praha 1976

Toto je 11. tabulka Eposu o Gilgamešovi, která zachycuje vyprávění o potopě světa. Stejně jako většina nalezených hliněných tabulek není ani tato kompletní:

